

HØRINGSNOTAT

**Forslag om å oppheve betjeningskrav
for solarier og alternative løsninger for å
håndheve aldersgrensen**

Høringsfrist: 29. september 2014

Innhold

1. Innledning	3
2. Bakgrunn.....	3
3. Gjeldende rett	4
4. Strålevernets utredning av ulike løsninger for alderskontrollsystem.....	5
4.1 Mulige alternative løsninger.....	5
4.2 Veiledning.....	8
4.3 Strålevernets vurdering av de ulike løsningene	8
4.4 Personvernkonsekvenser	10
4.5 Strålevernets anbefalinger	11
5. Departementets forslag og vurderinger.....	11
6. Økonomiske og administrative konsekvenser	13
7. Forslag til forskriftsendringer	14

1. Innledning

Soleksponering, inkludert solariebruk, kan forårsake alvorlige helseskader ved at UV-stråling øker risikoen for føflekkreft og annen hudkreft, samt at det kan forårsake øyeskader og svekke immunforsvaret. Solariebruk ble internasjonalt klassifisert som kreftfremkallende i 2009.

På denne bakgrunn ble det i 2011 vedtatt to forskriftsbestemmelser om henholdsvis 18-års aldersgrense og betjeningskrav for solstudioer. Aldersgrensen trådte i kraft 1. juli 2012, mens betjeningskravet skulle trådt i kraft 1. januar 2014. Ved kongelig resolusjon av 22. november 2013 ble ikrafttredelse av betjeningskravet utsatt til 1. januar 2015. Samtidig som ikrafttredelse av betjeningskravet ble utsatt, ble det også vedtatt at forslag om å oppheve betjeningskravet og alternative løsninger for å håndheve aldersgrensen, skulle sendes på alminnelig høring.

Betjeningskravet ble hovedsakelig innført for å sikre at aldersgrensen håndheves i praksis, men også for at kunder skulle få bedre veiledning i bruk av solarier og for å oppnå bedre etterlevelse av strålevernregelverket. Alternative og mindre tyngende tiltak for å håndheve aldersgrensen enn et betjeningskrav er i tråd med regjeringens mål om forenkling og mindre byråkrati.

2. Bakgrunn

Norge er et av de land i verden som har høyest forekomst av føflekkreft. I 2012 rammet dette 1755 nordmenn, omtrent like mange kvinner og menn. Dette tilsvarer en økning på om lag 200 tilfeller fra 2010. Det ble registrert nærmere 19 % høyere insidensrater blant kvinner og 27 % høyere for menn i perioden 2008–2012 sammenlignet med perioden 2003–2007. I 2012 døde 126 kvinner og 188 menn av føflekkreft. I perioden 2008 til 2012 døde 123 kvinner og 187 menn av føflekkreft, mens i perioden 2003 til 2007 døde 115 kvinner og 139 menn av føflekkreft. Forskning tilsier at 85 % av tilfellene skyldes overdreven soling, og at risikoen dobles hvis man har vært brent fem ganger eller mer.

Solariebruk innebærer økt risiko for føflekkreft, særlig når bruken starter i tidlig ungdom og ved langvarig og hyppig bruk. Risikoen for føflekkreft øker med 75 % når solariebruken starter før fylte 30 år. Antall unge som tar solarium er økende, og det er flere i denne aldersgruppen som tar solarium enn i befolkningen ellers.

For de som bruker solarium utgjør denne UV-eksponeringen et tillegg som gir økt risiko for hudkreft. Vitamin D oppnås ved langt lavere UV-eksponering enn det som skal til for å bli brun, og det oppnås ved UVB-eksponering. Solarier avgir overveiende UVA-stråling, som i stor grad bidrar til umiddelbar bruning av huden og dessuten i like stor grad som UVB-strålingen, til forbrenningsrisiko. Selv om UVB-eksponering fra solen er vår mest effektive kilde til vitamin D, kan man også få vitamin D gjennom kosten og som tilskudd.

Spørreundersøkelser viser at flest blir solbrent ute, mange når de ikke primært er ute for å sole seg. Men 16 % av de voksne var blitt solbrent i solarium og andelen var større blant unge. Solarier gir intens UV-stråling og kan være like sterke som sydensol midt på dagen. Risiko for forbrenning er avhengig av både intensitet og eksponeringstid. Det er ikke nødvendigvis enkelt for kundene å regulere dette ved bruk av solarium. Strålevernets tilsynserfaringer har vist at strålingen kan variere mye fra et solarium til et annet, også for solarier av samme merke og modell. Målinger fra 2008 viste at 77 % av solariene var sterkere enn tillatt. UVB og UVA-strålingen var henholdsvis 0,5–3,7 og 3–26 ganger sterkere enn sommersolen i Oslo. Norske solarier gir i snitt 1,6 ganger mer UVB og rundt 6 ganger mer UVA enn sola midt på dagen i Oslo – noe som er mer UVA enn noe sted på jordkloden.

Strålevernet anslår at det finnes over 2000 virksomheter som tilbyr solarium. Omtrent 16 % av disse er betjente i hele åpningstiden, 24 % er delvis betjente og 60 % er helt ubetjente. Solariebruk i hjemmene er nærmest fraværende, kun 1 %. Tilsyn med solarier har vist at forskriftskravene i liten grad blir overholdt. Kun rundt 1300 av solstudioene har registrert seg i tråd med kravet. Tilsyn viser også at innhold i godkjente solariumsør byttes for å skjule bruk av rør med ulovlig høy effekt. Sterk UV-stråling gir høyere risiko for solforbrenning, spesielt når kundene ikke samtidig får informasjon om tilpassede solingstider. Ved en tilsynsrunde i 2008 hadde rundt halvparten av de ubetjente solariene feil eller mangler knyttet til informasjonskravene i forskriften.

Internasjonalt har Verdens helseorganisasjon anbefalt at det gis bedre informasjon til brukerne, innskrenket adgang for de under 18 år, og at man reduserer antall selvbetjente solarier der kundene ikke gis veiledning av operatør. International Agency for Research on Cancer (IARC), underlagt Verdens helseorganisasjon, har klassifisert solarier som kreftfremkallende. Både internasjonale anbefalinger og regelverk i andre land har gått i retning av å innskrenke og i større grad kontrollere solariebruken, særlig blant barn og unge og andre utsatte grupper.

3. Gjeldende rett

Strålevernloven § 5 fastsetter at bruk av strålekilder skal være forsvarlig slik at det ikke oppstår risiko for helseskader. Videre følger det av lovens § 7 at virksomheter som driver med stråling skal ha ansatte med tilstrekkelig kompetanse om strålevern, og at dersom det er nødvendig av hensyn til strålevern, skal besøkende gis opplysning om hvilke forholdsregler som må overholdes.

For å fremme strålevernlovens formål og sikre forsvarlig strålevern og bruk av stråling kan departementet med hjemmel i lovens § 12 fastsette forskrifter til utfylling av loven.

Med grunnlag i ny kunnskap om farene ved solariebruk har departementet tidligere vurdert at solariebruk av mindreårige er å anse som uforsvarlig og dermed i strid med loven. På denne bakgrunn ble bestemmelsen om 18-års aldersgrense tatt inn i strålevernforskriften § 36 annet ledd, og trådte i kraft 1. juli 2012.

Vedtatt, men ennå ikke gjeldende, § 36 tredje ledd pålegger solarier å være betjent med personell med tilstrekkelig opplæring som kan informere kunder om relevante risikofaktorer ved solariebruk.

4. Strålevernets utredning av ulike løsninger for alderskontrollsystem

Departementet har bedt Strålevernet om å utrede ulike alternative løsninger til betjeningskrav, for å sikre god håndheving av aldersgrensen. Strålevernet har i sin utredning påpekt at, i tillegg til å håndheve aldersgrensen, skulle kravet om kompetent betjening sørge for tilfredsstillende individuell veiledning til kundene.

Nedenfor presenteres de løsninger for alderskontroll som Strålevernet har vurdert. Strålevernet understreker at dette bare er noen eksempler på mulige løsninger for alderskontroll, og at eksemplene ikke er uttømmende.

4.1 Mulige alternative løsninger

Alderskontroll kan enten gjennomføres ved ankomst til solariet eller ved en kombinasjon av forhåndskontroll og elektronisk adgangskontroll. Kombinasjonen av forhåndskontroll og elektronisk adgangskontroll krever at det opprettes et register.

Videoautomat tilknyttet callsenter

En videoautomat har kameraskjerm som gir mulighet for toveiskommunikasjon mellom kunden og et callsenter. Ved hjelp av et dokumentkamera, et kamera spesielt beregnet for avlesning av ID, vil kundens alder bli kontrollert av personell ved callsenteret. Callsenteret kan bemannes med opplært personell slik at kundene også kan tilbys individuell veiledning. Selv om callsenterets personell ikke er opplært vil likevel generell informasjon om soltid og ulike hudtyper kunne gis på skjermen.

Etter alderskontroll og veiledning vil en få utskrevet en engangsbillett. Alternativt kan kunden velge å lagre fingeravtrykket sitt på et kundekort eller lignende for å slippe å vise ID ved senere besøk. Kunden henvender seg altså først i automaten for alderskontroll, informasjon og veiledning, skanner deretter strekkode på engangsbillett eller fingeravtrykk, og får så tilgang til valg av solseng, kjøp av soltid og eventuelt andre produkter.

Ved bruk av engangsbillett, vil kunden måtte vise ID ved hvert besøk dersom det er tvil om at kunden er over 18 år. Dersom kunden velger å lagre fingeravtrykket, vil dette kun lagres på kundens kundekort eller lignende og i en lokal database uten kobling mot navn eller andre parametere som kan identifisere kunden. Fingeravtrykket kan dermed ved senere besøk brukes til rask identifisering og alderskontroll. Ved senere besøk vil da kundens fingeravtrykk leses i automaten og sammenlignes med fingeravtrykket på

kortet. Stemmer disse to fingeravtrykkene overens, vet man at kunden er over 18 år, og kunden får tilgang til kjøp av soltid.

Kostnadene med videoautomat avhenger av ulike variabler, herunder om en solsenterkjede selv ønsker å bemanne et callsenter eller om tjenesten kjøpes inn. Det er også mulig for flere solsentre å gå sammen om innkjøp av callsentertjenester. Basert på at videoautomat benyttes av en av landets største solsenterkjeder har Strålevernet estimert kostnaden til 10–12 000 kroner i måneden per solsenter. Dette inkluderer leie av utstyr, men prisen vil naturlig nok variere med antall og størrelse på callsenteret og antall solsentre som knyttes opp mot løsningen.

Betjening via fjernstyrt kamera

En annen løsning vil være å ha et fjernstyrt kamera på hvert enkelt solsenter som er betjent av et callsenter. For å få adgang til å betale for soltid må legitimasjon fremvises for kameraet. Systemet kan ha integrert intercomløsning som muliggjør toveiskommunikasjon. Forutsatt at callsenterets personell er opplært vil en da kunne gi en begrenset individuell veiledning basert på kundens hudtype.

Kostnadene ved innkjøp eller leie av utstyr vil være noe lavere enn ved bruk av videoautomat, men kostnadene for callsentertjenester vil være omtrent de samme.

Delvis betjent solsenter

Et annet alternativ for alderskontroll er delvis betjening. Senteret vil i et tidsrom være betjent slik at kunden da har anledning til å registrere seg og få utdelt adgangsbrikker eller kort. Ved registrering vil alderen kunne kontrolleres og dersom betjeningen er opplært vil også individuell veiledning kunne gis i solsenterets betjeningstid. I perioden hvor solsenteret er betjent, vil det også være mulig å benytte seg av soltilbudet uten å registrere seg. I perioden hvor solsenteret ikke er betjent, vil kunden låse seg inn med adgangsbrikke eller kort.

Dette alternativet vil påføre den ubetjente delen av bransjen noe økte lønnskostnader, men vil avhenge av i hvor stor grad solsenteret er betjent eller ikke.

Nasjonalt ID-kort/EU-kortet

En løsning for å sikre at personer under 18 år ikke får tilgang til solarier er å kreve at det benyttes nasjonalt ID-kort ved betaling av soltid. Det nasjonale ID-kortet settes inn i en egnet leser som verifiserer at personen er over 18 år. Kortleseren må være koblet til en betalingsautomat. For at solarieret kan settes i gang, må ID-kortet være verifisert. Lesing av ID-kortet vil ikke innebære at personopplysninger registreres i noe register, og dermed vil bruk av solarier kunne holdes anonymt.

Denne typen alderskontroll anvendes allerede flere steder i Europa, blant annet ved kjøp av sigaretter på automat. Etter planen vil ikke nasjonalt ID-kort bli tilgjengelig i Norge før utgangen av 2016, men vil da være en verifiseringsmåte som er tilgjengelig for alle borgere på lik linje med pass.

De økonomiske konsekvensene for innføring av alders- og adgangskontroll ved bruk av nasjonalt ID-kort er ikke avklart. Antakelig vil en kortleser ikke koste særlig mer enn en betalingsterminal, Strålevernet estimerer dette til ca kr. 13 000 i innkjøp, med en månedskostnad på ca kr. 200 for drift og vedlikehold.

Kredittkort

Et annet alternativ er at det kreves betaling med kredittkort for å få startet solariet. Større treningsentre og solsentre har i de senere årene gått over til kontantfrie løsninger hvor kunden betaler med et kredittkort, det er også utviklet enklere terminaler som også kan brukes på mindre steder. Med en slik terminal tilkoblet solariet forutsetter bruk av solariet at det betales med kredittkort. Kredittkort utstedes kun til personer over 18 år. Kostnadene for denne løsningen vil være omtrent de samme som for løsningen med nasjonalt ID-kort.

Forhåndskontroll

Forhåndskontrollen forutsetter at kunden registrer seg før vedkommende får adgang til solsenteret. Strålevernet omtaler forhåndskontroll i form av registrering av kredittkort eller egenerklæring på solsenterets nettsider. Forhåndskontroll kan videre gjennomføres ved at ID-porten benyttes som innlogging når kunden skal registrere seg over nettet i kunderegisteret. Det vil være mulig å tilpasse en slik innlogging til kun å gi adgang til de som er over 18 år. På den måten kan en forsikre seg om at de som logger inn for å registrere seg er over 18 år. Det vil også være mulig å gi en generell skriftlig veiledning om hudtyper og anbefalt soltid under en slik registrering. Etter registrering vil solsenteret da kunne utstede et medlemskort eller en adgangsbrikke som gir adgang til deres solsentre.

Elektronisk adgangskontroll

Denne formen for adgangskontroll forutsetter at forhåndskontroll er gjennomført som beskrevet ovenfor. Det finnes flere ulike teknologiske løsninger for elektronisk adgangskontroll.

Hvis kunden har registrert sitt mobiltelefonnummer i solsenterets register, kan kunden motta en SMS med engangskode som gir tilgang til solariet. Engangskoden vil kun være aktiv i et par minutter. Adgangskontroll ved bruk av SMS krever et låssystem for engangskode mottatt per SMS. Estimert pris for slikt låssystem er 5 000 kroner.

Ved bruk av kortleser vil kunden etter gjennomført forhåndskontroll få tilsendt et adgangskort, et armbånd eller en brikke med installert chip som gir adgang til solsenteret. Flere treningsstudioer i Norge benytter allerede denne adgangsløsningen. Chip-teknologien styrer åpning av dører, identifiserer medlemmer raskt og kan også benyttes som betalingssystem. I tillegg til chip-teknologien vil det være avgjørende å ha en låsordning som er kompatibel med chip-teknologien.

De økonomiske konsekvensene og pris for slike adgangskort, bånd eller brikker er ikke estimert, men mange treningssentre benytter seg av denne løsningen, og Strålevernet antar derfor at løsningen ved bruk av kortleser ikke er særlig kostbar.

Alternativt kan adgangskontroll gjennomføres ved bruk av en app eller en mobilnøkkel. Kunden kan etter forhåndskontroll motta engangskoder via en app for tilgang til solsenteret. Alternativt kan det brukes mobilnøkkel der kunden laster ned en app som sender ut NFC (Near Field Communication) signaler. NFC er en trådløs overføringsmetode som de fleste av dagens mobiltelefoner kan benytte. Metoden åpner for at enheter med NFC kan kommunisere med hverandre. Når kunden legger mobiltelefonens bakside mot solsenterets elektroniske lås vil de to enhetene kommunisere trådløst, og solsenterets dør åpner seg.

4.2 Veiledning

Tilsyn har vist at det ofte er manglende informasjon på solsentrene. Kunder av solarium har behov for bedre veiledning i riktig bruk av solarium og om risikoene som følger med bruken. I tillegg til håndheving av aldersgrensen ble betjeningskravet innført for å sikre etterlevelse av strålevernregelverket og at kundene ble gitt tilfredsstillende individuell veiledning ved bruk av solarium. Ved tilfredsstillende individuell veiledning, vil kundene av solarium blant annet få informasjon om hudtypen sin, hvilke risikoer som følger av overdreven soling, og en individuell doseringsplan som vil kunne medføre mindre potensielt skadelig belastning på huden forårsaket av UVA og UVB-stråling.

Strålevernet vurderer at det kun er delvis eller full betjening, videoautomat eller fjernstyrt kamera som kan ivareta behovet for individuell veiledning. De øvrige løsningene vil gi mulighet til å gi generell veiledning angående hudtype og soltid.

4.3 Strålevernets vurdering av de ulike løsningene

Betjening, videoautomat og fjernstyrt kamera

Strålevernet anser at løsninger med en viss form for betjening, enten direkte på solsenteret eller via callsenter vil kunne ivareta behovet for å gi kundene individuell veiledning basert på hudtype. Kunden vil i tillegg ha mulighet til å stille andre spørsmål til betjeningen.

Ulempen med delvis betjente solsentre er at i tidsrommet uten betjening vil personer under 18 år lettere kunne anvende en annen persons adgangskort, og dermed skaffe seg tilgang.

Betjening gjennom videoautomat eller fjernstyrt kamera er kostbare løsninger. Dette innebærer at alternativene først og fremst er aktuelt for større kjeder eller dersom flere mindre solsentre går sammen om innkjøp av tjenester.

Fingeravtrykk er et biometrisk kjennetegn som er uløslig knyttet til den enkelte person, og er dermed godt egnet som legitimasjonsformål. Ved lagring av fingeravtrykk på

kundekort eller i register vil det være umulig å låne bort adgangskortet til andre, siden det lagrede fingeravtrykket må stemme overens med fingeravtrykket til personen som forsøker å få adgang til solsenteret. Fingeravtrykk er en opplysning som i seg selv ikke er sensitiv, men antakelig vil store deler av befolkningen oppfatte det som beskyttelsesverdig. For å innføre en ordning med lagring av fingeravtrykk vil det være behov for en nærmere dialog med Datatilsynet.

Nasjonalt ID-kort og kredittkort

Løsningen med nasjonalt ID-kort eller kredittkort gir ikke anledning til å tilby kundene individuell veiledning om annet enn soltid. Dette er etter Strålevernets vurdering en stor ulempe med løsningen. Videre vil disse løsningene ikke med sikkerhet kunne forhindre at personer under 18 år får tilgang til solariet.

Fordelen med disse kortløsningene er at kjøp av soltid ikke vil kreve registrering i et kunderegister.

Løsningen med nasjonalt ID-kort eller kredittkort er videre mindre økonomisk belastende enn løsningene med videoautomat, fjernstyrt kamera og delvis betjente solsentre.

Forhåndskontroll og elektronisk adgangskontroll

Strålevernet vurderer at noen av alternativene med en kombinasjon av forhåndskontroll og elektronisk adgangskontroll kan gi mindre risiko for misbruk. Det vil blant annet avhengige av om forhåndskontrollen gjennomføres på en måte som gjør det umulig for personer under 18 år å registrere seg, og i hvor stor grad adgangen til solstudioet er knyttet til personen som har forhåndsregistrert seg. ID-porten brukes i stadig større grad i samfunnet og vil gi anledning til generell skriftlig veiledning til kundene ved registrering. Strålevernet vurderer at denne løsningen vil forhindre personer under 18 år å forhåndsregistrere seg som solariumsbrukere.

Bruk av SMS, kort eller app er adgangskontroller som hver for seg er like anvendelige for de fleste som besøker solsentre. En app, enten i form av mobilnøkkel eller annen, har den ulempen at den ekskluderer kunder som ikke har smarttelefon. Bruk av adgangskort vil antakelig ikke i tilstrekkelig grad sikre at personer under 18 år ikke får tilgang til solarier, da terskelen for å låne bort et adgangskort eller en adgangsbrikke trolig ikke er særlig høy. Samtidig vil adgangskort eller adgangsbrikke være en adgangskontroll som kan benyttes av alle kunder.

Løsningene har samtidig den store ulempen at det ikke gis anledning til individuell veiledning av kundene.

Kombinasjonen av forhåndskontroll og adgangskontroll vil være mindre økonomisk belastende enn alternativene med videoautomat, fjernstyrt kamera og delvis betjening.

4.4 Personvernkonsekvenser

Løsningen med kombinasjonen av forhåndskontroll og adgangskontroll krever opprettelse av et register, enten lokalt eller sentralt. Opprettelse av et register og dermed lagring av kundenes personopplysninger nødvendiggjør en vurdering av personvern hensyn.

Ett sentralt register

Statens stråleverns meldesystem for strålekilder vil fra våren 2014 ta i bruk ID-porten for registrering av virksomheter og strålekilder. Med ett sentralt register vil Strålevernet kunne være behandlingsansvarlig. Bruk av ID-porten er en alternativ måte for forhåndskontroll. Kunden kan registrere seg selv som bruker av solariet, eller en administratorbruker for den aktuelle solarievirksomhet kan registrere kunden som bruker. Ved innlogging via ID-porten vil meldesystemet sende en meding til ID-port-systemet som sender fødselsnummeret tilbake. Fødselsnummeret kan igjen kjøres mot en sjekk slik at brukere under 18 år ikke får registrert seg.

Det kan logges hvem som har registrert en ny bruker, dersom noen skulle forsøke å misbruke systemet. I et sentralt register vil blant annet navn, fødselsnummer, bosted, mobil, bruker-ID og personlig passord, samt kredittkortnummer kunne bli lagret. Variablene begrunnes i formålet om å sikre at personer under 18 år ikke får tilgang til solsentre, samt en ønske om å kunne lage statistikk.

Flere lokale registre

Dersom Strålevernet ikke er behandlingsansvarlig for ett sentralt register, kan de enkelte solsentrene ha lokale registre, kunderegistre. Større kjeder kan være interessert i å etablere lokale kunderegistre, slik at de lettere kan integrere løsningen mot eksisterende kortløsninger, apper eller lignende. I dag finnes det mange systemer for håndtering av kunderegistre. Kontroll og lagring ved de lokale registrene må gjøres i tråd med personvernlovgivningen.

Personvernkonsekvenser

Personopplysningsloven § 8 krever den registrertes samtykke for behandling av personopplysninger, eller at det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling. I et sentralt register vil det ikke være praktisk gjennomførbart å anonymisere registrerte kunder eller innhente samtykke fra samtlige. For etablering av et sentralt register vil der dermed være krav om lovhjemmel. Videre er det i personopplysningsloven § 12 et krav om saklig behov for lagring av fødselsnummer og andre entydige opplysninger. Vurdert opp mot formålet med et sentralt register vil hensynet til den enkeltes personvern veie tyngre. Strålevernet vurderer at et sentralt register vil ikke være tilstrekkelig saklig berettiget.

Strålevernet mener at flere lokale kunderegistre vil være mer hensiktsmessige. Registrering vil da, i samsvar med personopplysningsloven § 8, være basert på kundens samtykke. Et lokalt register vil bare inneholde de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre en tilfredsstillende forhåndskontroll av aldersgrensen. På lik linje med et

hvert annet kunderegister vil et lokalt kunderegister kreve meldeplikt til Datatilsynet. Meldeplikten og en eventuell berettigelsesvurdering vil være en sak mellom det enkelte selsenter og Datatilsynet.

4.5 Strålevernets anbefalinger

Etter Strålevernets vurdering vil videoautomater kunne gi begrenset individuell veiledning av kunder, samtidig som det vil kunne gjennomføres tilfredsstillende alders- og adgangskontroll. Delvis betjente selsentre i kombinasjon med bruk av adgangskort vil også gi en tilfredsstillende kontroll og veiledning. Samtidig vil dette alternativet innebære en risiko for at adgangskort kan lånes bort til personer under 18 år. For å vanskeliggjøre slikt lån kan adgangskort med registrering av fingeravtrykk benyttes.

Systemer som benytter nasjonalt ID-kort eller ID-porten vil kunne oppfylle kravene til kontroll av 18-årsgrensen, men gir ikke mulighet for individuell veiledning. Samtidig må det antas at de fleste vil ha høyere terskel for å låne bort sitt nasjonale ID-kort eller sin mobiltelefon (ved bruk av ID-porten for forhåndskontroll koblet opp mot mobilapp for adgangskontroll) enn for å låne bort et adgangskort utstedt av et selsenter.

På denne bakgrunn vurderer Strålevernet at det kun er videoautomat og adgangskort med fingeravtrykk i kombinasjon med delvis betjening som både sikrer at de som registrer seg som kunder er over 18 år, at personer under 18 år ikke får tilgang til solarier og at kundene får begrenset individuelt tilpasset veiledning.

Strålevernet vurderer at kravet til veiledning og kontroll av 18 års-grensen best vil kunne ivaretas ved delvis betjening i kombinasjon med en elektronisk adgangskontroll, eller ved bruk av en løsning tilsvarende videoautomaten beskrevet under punkt 4.1. Begge disse løsningene vil medføre vesentlig lavere utgifter for solariumsvisksomheten enn en løsning med full betjening. Strålevernet vurderer imidlertid at betjening er en enklere løsning både for virksomheten som tilbyr solarium, og for kundene.

5. Departementets forslag og vurderinger

Departementet foreslår at betjeningskravet i strålevernforskriften § 36 tredje ledd oppheves. En opphevelse av betjeningskravet vil imidlertid gjøre det vanskelig å håndheve aldersgrensen. På den bakgrunn fikk Strålevernet i oppgave å utrede alternative løsninger til betjeningskrav.

Det foreslås en generell forskriftsbestemmelse om at alle solarievisksomheter må ha et system for alderskontroll og at Strålevernet gis myndighet til å fastsette nærmere kriterier for dette, jf. forslag til ny § 36 annet ledd. Det finnes mange ulike teknologiske løsninger og feltet er i stadig utvikling. Departementet anser derfor at den mest hensiktsmessige løsningen er at selsentrene selv kan velge hvilket system for alderskontroll de ønsker å benytte, så fremt det oppfyller visse minstekrav. Det foreslås

videre at meldeplikten i strålevernforskriften § 12 utvides til å inkludere en plikt til å redegjøre for system for alderskontroll.

Departementet er enig med Strålevernet i at det kun er alternativene med videoautomat og hel eller delvis betjening som sikrer tilfredsstillende alderskontroll samt individuell veiledning. Samtidig vil en løsningen med delvis betjening etter departementets syn måtte kombineres med en form for elektronisk adgangskontroll i de tidsrom betjeningen ikke er tilstede. Imidlertid anser departementet at også løsningene med nasjonalt ID-kort og kombinasjonen med forhåndskontroll og elektronisk adgangskontroll må anses tilstrekkelige. For å sikre solarievirksomheter mulighet til å velge løsning tilpasset virksomhetens størrelse, mener departementet at det kun bør stilles krav om generell veiledning til kundene.

Departementet mener imidlertid at løsningen med betjening via fjernsyrt kamera ikke gir god nok alderskontroll da fremvisning av legitimasjon foran et kamera uten dokumentleser ikke anses sikkert nok for å verifisere at kunden faktisk er 18 år.

Tilsvarende gjelder bruk av kredittkort; selv om man må være over 18 år for å få utstedt kredittkort vil antakelig terskelen for å låne bort kredittkortet til andre være såpass lav at man ikke får hindret adgang til solsentre for personer under 18 år. Departementet antar at de fleste vil ha høyere terskel for å låne bort sitt nasjonale ID-kort eller sin mobiltelefon.

Departementet støtter Strålevernets vurdering av at forhåndskontrollen bør gjennomføres ved bruk av lokale registre.

Videre foreslår departementet at solarieprøven videreføres ved at det i § 36 nytt tredje ledd tas inn en plikt for gjennomført kunnskapsprøve for den ansvarlige for den daglige driften samt ansatte med kundekontakt. Solarieprøven er per i dag frivillig og avlegges ved et av Norsk Test sine testsentre etter at et nettbaset selvstudium er gjennomført. Etter bestått prøve vil en få tilsendt et bevis med gyldighet på fem år.

Departementet foreslår som nevnt over ikke en plikt til individuell veiledning slik Statens strålevern har foreslått. Departementet foreslår likevel å tydeliggjøre kravet til informasjon om risikofaktorer ved solariebruk, jf. § 36 nytt fjerde ledd. I dagens § 36 fjerde ledd pålegges solarievirksomheter å opplyse kunden om anbefalt doseringsplan samt å ha oppslag med advarselstekst og verneregler lett synlig i lokalet. Kravet er nærmere beskrevet i Strålevernets veileder nr. 3 *Veileder til solstudioinnehavere og de som tilbyr soling i solarium*. Departementet ber spesielt om innspill fra høringsinstansene om hvordan den generelle kundeinformasjonen kan styrkes.

Ved en tidligere forskriftsrevisjon falt daværende § 36 annet ledd ut av forskriften ved en feil. Bestemmelsen omhandlet meldeplikt for importører og forhandlere og Strålevernets solarieoversikt. Departementet foreslår at bestemmelsen tas inn igjen som nytt syvende ledd i § 36.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er anslått at de totale samfunnskostnadene av hudkreft, til medisinsk behandling og produksjonstap på grunn av sykefravær og tapte leveår, beløper seg til mer enn en halv milliard kroner i året.

Oppheving av betjeningskravet vil isolert sett ikke medføre økonomiske og administrative konsekvenser av betydning.

Som beskrevet ovenfor er det en del usikre momenter knyttet til de faktiske kostnadene av de ulike alternativene. Hvor store kostnader det er tale om avhenger av hvilket alternativ som velges; de estimerte kostnadene for elektronisk adgangskontroll spenner fra 5000 til 13 000 kroner i engangsutgift, og opp til 10–12 000 kroner i månedlige utgifter.

7. Forslag til forskriftsendringer

I forskrift 29. oktober 2010 nr. 1380 om strålevern og bruk av stråling (strålevernforskriften) gjøres følgende endringer, markert i kursiv:

§ 12 annet ledd skal lyde:

Virksomheter som tilbyr solarier til kosmetisk formål til salg, utleie eller bruk, skal gi melding til Statens strålevern. *Meldingen skal inneholde en beskrivelse av system for alderskontroll, jf. § 36 annet ledd.*

§ 36 ny overskrift skal lyde:

§ 36. Solarier

§ 36 annet og nytt tredje og fjerde ledd skal lyde:

Det er forbudt for virksomheter å tilby solarier til kosmetisk formål ved salg, utleie eller bruk til personer under 18 år. *Virksomheten skal sørge for et system for alderskontroll etter kriterier fastsatt av Statens strålevern. Virksomheten skal redegjøre for systemet i sin melding til Statens strålevern, jf. § 12.*

Ansvarlig for daglig drift av solariet samt ansatte med kundekontakt skal ha bestått kunnskapsprøve etter nærmere retningslinjer fastsatt av Statens strålevern.

Virksomheten skal informere den enkelte kunde om relevante risikofaktorer ved solariebruk. Statens strålevern fastsetter nærmere retningslinjer for slik informasjon.

§ 36 nåværende tredje og fjerde ledd blir femte og sjette ledd.

§ 36 nytt syvende ledd skal lyde:

Den som importerer eller forhandler et solarium skal gi melding til Statens strålevern vedlagt målinger, teknisk dokumentasjon og bruksanvisning med doseringsplan på norsk, jf. § 12. Solarier må ikke selges, leies ut eller tas i bruk før det aktuelle solariet er tatt inn på listen over tillatte modeller publisert på «Strålevernets solarieoversikt».